

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Clericorum Cvm Foeminis Cohabitatione, Licitane Ea Sit An Non, Tractatus Ethicvs

Bossem, Matthias van

Dvaci, 1586

Sermo Primvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45844

TRACTATUS,
DE CLERICORVM
COHABITATIONE CVM
FOEMINIS, LICITANE
SIT ANNON.

SERMO PRIMVS.

OMnia fermè peccatorum genera, auditores Christiani, Iesus Christus, dominus & magister noster mitissimus, longanimiter tolerauit in apostolis suis, quoad post admirabile demonstratum satis patientiæ & mansuetudinis exemplum, spiritum eis sanctum cælitus mittendum, patrem suum cælestem exoraret: cuius quidem per spiritus afflatum, virtutem semel illi indueretur ex alto. Nãq; ita demum futurum erat, vt qui iam pridem in statu versati fuerat perfectionis, ad ipsam tandem aliquando omnigenarum

*Paul. à
Pal. in
cap. 26.
Math. ad
illud:
Tunc
abiit v-
nus de.
12.*

rum virtutem promouerent, perfectionem. Tolerauit eorum in moribus magnam stupiditatem ac tarditatem: tolerauit socordem valde acediam: tolerauit fastosam eorum presumptionem: tolerauit incredulitatem atq; perfidiam: tolerauit eorum inuidiã, superbiam, ambitionem, arrogantiam, indeq; subinde pullulantes tolerauit eorum inter ipsos contentiones. Tolerauit diabolicas Iudæ Iscariotis criminationes, & sacrilega furta. Tolerauit denique & Petri, cui clauis promiserat regni cælorum, horrèda periuria, nec nõ impios, quasiq; atheos catanathematismos, & execrationes. Quinetiam semet ipsum, apostolici cū esset sodalitiij caput, equanimiter ab emulis suis, omni quasi falsarum criminationum sustinuit sugillatione perstringi: dum nunc contemptim Galilæus, nūc faber, & idiota, fabri filius, nunc ineptus discipulorū formator, nunc homo vorax, potator vini, publicanorum & peccatorū amicus, nunc seductor populi, nūc seditiosus reipublicæ perturbator, nunc depeculator, nunc antitheus legisrupio, nūc blasphemus, nunc atheus, nūc dæmoniacus, aut

ma-

magus : nunc Samaritanus , quasi semipaganus , & idololatra in vulgus audiret . Nihilominus tamen immundæ luxuriæ nullus vnquam aut discipulorum in collegio , aut contra se , apud æmulos , quem toleraret , excitatus fuisse legitur foetor . Quinimò adeo longè ab omni semper , & persona eius , & conuersatio abfuit incontinentiæ specie , ait Orig. vt nemo tam maledicus vnquam extiterit , aut impudens calumniator , qui vel leuissima aliqua macula , hac quidem parte , eius contaminare famam ausus fuerit . Quare hoc ? Sanè vt ipse vnctus erat spiritu sancto sacerdos , secundum ordinem Melchisedech , sic & apostolos suos ad statum destinauerat sacerdotalem . Hoc autem à statu cum aliorum omnium quàm longissimè abesse semper oporteat vitiorum inquinamēta : tum verò nullum existit scelerum genus , quod sanctissimam illius dignitatē perinde dedecoret , atque luxuriosā immunditia carnis . Nam & in figura quando adhuc contingerent patribus nostris omnia , & primogenitis sacerdotalis anexa hæreret dignitas , nōne Rubē ,

C

patri-

*Contra
Celsura
lib. 3.*

*Hier. in
gen.*

*Euch. &
Carth. in
gen.*

patriarcharum primogenitus, prerogatiua illa propter effusam libidinē, ignominiosē per patrem moribundum oratus fuit? Eoque in ordinem redacto, nōne tribus postea Leui ad sacerdotale fuit

*Epiphan.
her. f. 78.
Nazian.
in Ezech.
Oleas. 12
cap. Nu.*

delecta munus? Nunquid non, per idem deinde umbrarum tēpus, Moſen & Aaronem, ad gubernationem Iſraēlitici populi sacerdotalem pariterque propheti-

Exo. 19.

cam, simulac vocati fuissent, carnali protinus foeminarum suarum copulationi, etiam licitae, extremum vale dixisse legimus? An non quando Iſraēliticus ille populus diuinam erat accepturus legem, diuinitus quoque iussus fuit lauare vestimenta sua, triduūq; à legitimis sibi suis temperare vxoribus? Quid ergo, posteaquā à multiplicibus figurarum umbris, ad ipsam tandem illustrissimam nunc deuentum est, & simplicem corporis veritatem? Corpus autem erat Christi.

Coloss. 2.

ſti. Certē officium eorum est, qui noui nunc testamēti sacerdotio funguntur, in lege & doctrina, quam noui testamenti mediator attulit Christus, meditari die ac nocte: illorum vt ex ore eandem vltērius populus omnis discat Christianus.

nus. Iam verò doctrinam illam subli-
mem de perpetua continentia carnis, &
castitate virginali, quam singularem in
euangelio suo Christus dominus omni-
bus, qui capere possunt, proflare voluit,
quo ille ore sacerdos, quaeue fronte, alijs
vt palàm prædicet, instanterq; commen-
det, audere poterit, qui incontinentiæ
maculis ipse sordidatus incesserit? Officiū
eorum est, qui nouæ nunc legis existunt
sacerdotes, non annuas, vt olim sub lege
Mosaica, non menstruas, aut verò heb-
domadarias per vices, sed quotidie, &
quidem tale, diuinæ maiestati, offerre sa-
crificium, in quo ipse ille immolari su-
stineat agnus rationalis, qui de spiritu s.
conceptus, & natus ex matre semper
virgine, virgo & ipse semper fuit, sēperq;
permansit, quique semper virgo, semper
virginem habuit præcurforē: ac tandē in
ara crucis moriturus, virgo filius virginē
matrē, nō nisi virgini cōmendauit disci-
pulo. Officiū illorū est, illam vt sine vllis
temporum distinctis interuallis offerant
hostiā, in qua vinū, quod fūditur, germi- *Zach. 9.*
nat virgines. Quod quidē dū attētiuscu-
lè cōsideratur, an nō ille ipse qui immo-
latur,

C ij

latur,

latur, christus Iesus, tātum nō edita nobis
 voce proclamare existimatur? Casti estote
 qui immolatis: quia ego, qui immolor,
 castissimus sum, & castitatis amator præ-
 cipuus. Hinc quippe quādocūq; virginē
 hanc immolaturus nunc hostiā, ad aram
 consistit sacerdos, vestēque sibi albā præ-
 cingit, hāc in cēlū iubetur eiaculari precē:
 Dealba me domine, & mūda cor meum.
 Præcinge me cingulo puritatis, & extin-
 gue in lūbis meis humorem libidinis, vt
 maneat in me virtus cōtinētiæ, & castita-
 tis. Atq; in hēresim quidē qui prolapsus
 fuerit, mox vt crimen agnouerit, quāuis
 illud execrabile, & pœnitētia ductus ipsū
 toto corde anathematizauerit, recipit eū
 sancta mater ecclesia ad cęlestis, & ange-
 licę mensę communionem, & tanquam
 benè idoneum cum sanctis ibi filiis suis
 statim epulari iterum permittit. Qui ve-
 rō carnem suam per fornicationem for-
 didauerit, quātumlibet grauis subsequa-
 tur pœnitentia, & syncera cōmitetur cō-
 fessio, per totos tamen aliquot illum an-
 nos, ait b. Ioānes Climacus, à venerandis
 immaculatisq; solet abstinere mysterijs,
 idq; ex apostolica traditione. Et olim
 quan-

Grad. 15

quādo v̄mbrarū adhuc tēpus duraret, ac
tremendum huius sacramenti antitypū,
in panibus adhuc abs̄cōsum lateret pro-
positionis, eosq; rex Dauid, sed sacerdo-
tis Christi, ait Aug. assumptam gerens
personam, sibi puerisq; suis ad mandu-
candum porrigi flagitaret: si mundi sunt
pueri, dicebat tunc ei sacerdos Achime-
lech, maximè à mulieribus, manducent.
Eccè cū cætera quidē omnia mundos,
tum autem maximè à foeminarum com-
plexu mūdōs esse volebat dominus eos,
qui eucharistici nūc nostri panis, viui, atq;
cælestis, nō nisi obs̄curū tūc erāt gustaturi
typum. Vnde quando olim S. Epiphaniij,
Cypri episcopi diaconus quidam veritus
non fuisset tremendis sic subservire my-
sterijs, vt sacrificio peracto, cōmunicare
etiam constitutum haberet, licet nocte
proximè antegressa, cū vxore rē habuif-
set coniugalem, repente lepra eum diui-
nitus perfusum fuisse accepimus: perque
episcopū, qui mox miraculum animadu-
erterat, procul ab altari, vt cōmunicare
nō posset, fuisse remotum. Estq; religiosa
apostolorū doctrina, vt & laici, si cōiuga-
ti sunt, quādoq; de tremenda virgi-

Aug. de
conf. euā-
gel. li. 1.
cap. 3.
Hier. in
c. 1. Mal.
et lib. 1.
con. Ios.

Sur. in
vita eius
in Maso.

Phoe. tit.
3. ca. 21.
1. Cor. 7^a

nalis huius sacrificij mēsa participare desiderant , ab omni tunc genitalis operis commercio , ex communi coniugalium animorū consensu, ad tempus abstineāt.

Quam quidem disciplinam cū in apostolicis literis manifestē expressā quondā videret optimus pastor, & vir totus apostolicus, b. Eligius , dicere pro concione

*Ser. in
eius vita
mense decem.*

solebat, illos bonos esse Christianos , qui quoties sanctę adueniunt solemnitates, præter alia tūc pietatis exercitia, complures aliquot dies, etiā à proprijs se continerent vxoribus. Eidem consonanter doctrinæ idem vt ita fieret , multo antè

*De cōsec.
dist. 20.
e. omnis
homo.*

*Plur. in
dec. part.*

2. quæst.

4. ca. 33.

*In li de
cast.*

edixerat synodus Elibertina , his verbis: Omnis homo ante sacram cōmunionē à propria debet abstinere vxore , aut quatuor, aut septē dies. Hinc (vt scribit b. Sixtus, pont. max.) egregia illa apud Græcos olim ante communionem manauit præfatio, *Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις*; quā sublata diaconus voce, vniuersę pronūciabat ecclesię. Quo ita, quisquis à venerea se agnosceret non abstinuisse voluptate , sancta sibi clarè intelligeret contingere non debere. Est siquidem *ἁγιότης* , interprete d. Dionys. Areopagita, puritas & munditia
ple.

plena, eademq; ex omni parte incontaminata, & impolluta. Ac de sanctissimæ eucharistię quādo agitur communione, tūc idem per vocabulum, castam corporis quoq; significari munditiam, id vel solus ipse abundè nunc nobis arguit typus, panes videlicet propositionis. Si de mulieribus agitur, aiebat Dauid, panes illos sanctos ad manducandum sumpturus: Continuumus nos ab heri, & nudius tertius, & fuerunt vasa puerorum sancta; id est, Illa corporis nostri membra, quorū per instrumēta genitale opus peragitur, tali operi nullum in modū admota fuerunt, iuxta illud apostoli, Hęc est volūtas dei, sanctificatio vestra, vt abstineatis vos à fornicatione: vt sciat vnusquisq; vestrū vas suum possidere in sanctificatione, & honore: & non in passione desiderij. Imò quia talē, vt cōmemorauī, noui nūc testamēti tēpore, hostiā Christiani habemus virginalē; fit vt & ipsum tēplum, in quo hostia immolatur, ipseque tale in tēplū ingressus, singulare aliquod, prę tēplo ludęorū, à nobis exigere videatur studiū castitatis, iuxta illud, Domum tuam domine decet sanctitudo: quod ex psal. 92.

1. Reg.
21.1. Thes.
4.

de ecclesijs Christianorum in earum de-
 dicatione, & dedicationis anniuersaria
 semper memoria cantari consuevit. Et
 enim antiphona illa vt, quo vsq; perti-
 neat, melius intelligant omnes: audite, si
 graue non est, memorabilem quandā ex
 diuo Greg. historiam. Matrona quēdam
 nobilis in vicinis partibus Thusciæ, nurū
 habebat, quæ intra breue tempus, quo fi-
 lium eius acceperat, cum eadē focru sua
 ad dedicationem oratorij b. Sebastiani
 martyris fuerat inuitata. Nocte verò ea-
 dē, qua subsequēte die ad dedicationem
 prædicti oratorij fuerat processura, volu-
 ptate carnis deuicta, à viro suo sese absti-
 nere non potuit. Cumq; manē factō cō-
 sciētiam deterreret perpetrata carnis de-
 lectatio, processionem verò imperaret
 verecundia, plus erubescens vultum ho-
 minum, quā dei iudicium metuens, cū
 focru sua ad dedicationem oratorij pro-
 cessit. Mox verò vt reliquię b. Sebastiani
 martyris oratorium ingressæ sunt, eandē
 prædictæ matronę nurum malignus spi-
 ritus arripuit, & corā omni populo vexa-
 re cœpit. Eiusdem verò oratorij presby-
 ter, dum eam vchemētissimè vexari con-
 spice-

*Greg. lib.
 I. dialog.
 cap. 10.*

*Matrona
 ob carnis
 vitium à
 diabolo
 correpta.*

spiceret, ex altari protinus sindonē tulit,
 eāq; operuit: sed & hūc simul repētē dia-
 bolus inuasit. Et quia vltra vires voluit
 quicquā p̄sumere, cōpulsus est & ipse
 cognoscere in sua vexatione, quid esset.
 Notet hoc obiter exēplū impia nimis il-
 lorū hominum audacia, quos publicis in
 procesionibus, sanctis sanctorū marty-
 rū, aut cōfessorū Christi vectādis etiā re-
 liquijs, impudicos suos, & interdū adul-
 teros, nil pudet subijcere humeros: nedū
 sic pollutos intrare basilicas. Multoq;
 ante Greg. tēpora b. Hieronymus, si in-
 terdū (vt fit) inuoluntariā aliquā, per no-
 cturnū insomniū, passus fuisset pollutio-
 nē carnis, vereri solebat vir sanctissimus,
 ne non sanctus iā, castusue foret satis, qui
 domū domini ingrederetur. Ego, inquit,
 confiteor timorem meum, ne forsitan
 de superstitione descendat. Quando ira-
 tus fuero, & aliquid mali in animo meo
 cogitauero, & me nocturnum phāasma
 deluserit, basilicas martyrum intrare nō
 audeo: ita totus & corpore & animo cō-
 tremisco. Cū ergo noui nunc testa-
 menti sacerdotium sic apostoli à Christo
 domino comparatum esse viderent, vt
 eius

Cōt. Vig.

Siric. ep̄.
 1. lnn. 1.
 epist. 1.
 Et 3.
 Conc.
 Cart. 2.
 ca. 1.

*Epiph.
her. 48.
Or. 59.
Hier. l. 1.
cont. ion.
Item cōb.
Vig. et in
apo. ad
Pam.*

*Luc. 1.
Greg.
Naz. in
carm.
Cyr. Hie.
catec. 12.
Max. in
resp. ad
Thalass.*

*Mal. 3.
1. Cor. 11
apo. 1. 2.
3.*

eius qui foret initiati ministerio, illis nō vicarium, sed iuge orandi, in templis cōuerfandi & sacrificandi incumberet officium, perpetuę quoque eis continentie legem indictam esse voluerunt: quo ita domino deo suo magis placere possent, in his quę quotidie ei offerret sacrificia: quemadmodum veteris legis, quę nihil ad perfectum deduxit, sacerdotes, suis saltem quisque ministrations vicibus, cōtinentię studere debuerant. Nempe ita demum futurū erat, vt quomodo magister ipsorum, & vnicus ille noui nunc testamēti authenticus sacerdos, & vniuersalis, Christus, non ex mulieris & viri natus fuit commixtione, totamque deinde, secundum ordinem Melchisedech sine vllius fœminę coniugio oeconomiam suam peregit: sic & in sacrificiō tali qui perpetuis temporibus cooperarentur sacerdoti principali, & subseruirent, semper à mulierum se consortio abstinerent. Ita futurum erat, vt quod vnā cum Ioanne baptista, in sacra scriptura vocatur, verè etiam pro suo quodā modulo essent, videlicet angeli. Angeli enim neque nubunt, neque nubuntur: sed quos in sancto suo

suo

suo ministerio dei procreant filios, ex femine illos procreant omnes nō nisi spiritali. Verumenimuerò quàm maximo olim pietatis zelo sacer procurare studuit senatus apostolorum, vt ex sententia domini nostri Iesu Christi, omni semper mentis & corporis cum puritate, sanctissimum istud immaculati agni ac rationalis sacrificium perageretur, deque oblato māducaretur, tam maximo item conatu, iam inde à primis subolescentis ecclesie crepundijs, per impuros Nicolaitas, per coenosos Gnosticos, perque alias id genus Christiane religionis pestes, & zizania pessima, enixè contendit spiritus immūsus satan, vt sancta profligata munditia, talis ac tanti sacramēti administratos, per varias variè sceleraret libidinosę immunditię formas, valdè illas deformes. Scilicet spes ei erat, posse fieri, vt contemptis tandē aliquando, propter immunditiam suam ministris, in cōtemptum vltius adduceretur ipsum etiam tremendum mysterium. Atque hoc ex longo satanę molimine, illud quidē certè effectum est, vt ad postremū, cōculcata ecclesie disciplina, impuris tandem scortatio-

*Epiph. in
coenosa
hars.*

tationibus, & concubinato sacrilego sacerdotalis passim ordo, horrendum in modum, pollutus iacere cerneretur: deindeque superioribus aliquot annis, imperitè quidem, prorsusque ineptè & petulàter, at non sine omni tamè causa, cause colore, quèreretur à nōnullis interdum hominibus eruditis, iisdemque catholicis. expediretne, si omnibus vbique clericis; honesti conjugij libertas semel concederetur. Verùm quoniam nunquā ab ijs, qui ad ecclesiæ gubernacula sedēt, apostolicasque constitutiones religiose obseruare semper, ac retinere studēt, tale aliquid vt permittatur impunè, nedū cōcedatur, expectari queat: nec sit interim dubium, quin quod tremendorum mysteriorum ministros nimia passim, cordis nunc, & corporis diffluere impuritate videamus, & audiamus, lamentabilis istius calamitatis origo non minima, in nimia illa delitescat, quam plerique clerici cum mulieribus frequentant, familiaritate; quærebat ex me non ita pridem, presbyter quidam canonicus externus aliud quiddam: nempe licitumne esset an non, quod sacerdotes, cæterique clerici, qui

qui perpetuam deo castitatem vouerūt,
eodem, vt vbiq; videre est, habitent sub
tecto cum mulieribus. Isti nunc quæstio-
ni fusius, in adiutorio dei, respondere ag-
gredior, quando propter præstantissimos
istos sex viros, quorū causā hi nunc con-
uentus aguntur, quosq; ad eminentissi-
mum nunc theologicæ facultatis gradū
promouere cogitamus, quàm plurimos
cōgregatos esse video, multoque in dies
adhuc plures cōgregatum iri nil dubito,
quibus oratio, si rectè instituatur, recteq;
processerit, utilis esse possit. Nam & aliās
resciui presbyterum quendam pædago-
gum, virum integerrimum, cū sine vlla
fœmina rem tueretur familiarem, mole-
stissimè ab alijs vexatum fuisse sacerdoti-
bus, vt in familiam suam admitteret an-
cillam, si in pædagogia vellet remanere.
Adeo isti quidem in proposita quæstio-
ne nihil subesse scrupuli videri volebant;
cū tamen, vt sequens docebit oratio,
nō modò scrupulorum, sed & grādium
scopulorum in ea insit quàm plurimū.
Respondeo igitur simpliciter licitum nō
esse, id quod simpliciter quærebatur, ta-
met si (quod negari non potest) nusquam
non

non fieri conspiciatur. Primum quia res est plena periculi: iterum, quia speciē habet mali: deinde quia communi illorum & constanti nimium aduersatur doctrinæ, quos non aliter ferè, quàm deridiculè patrū quotidie honorauerimus vocabulo, si frequētissimis ipsorū iisdēq; saluberimis, obsecundare non curamus monitionibus & exemplis: postremò quia cū sacris parum congruit canonibus, quorū ad amussim vitam tamen nostram, vitæque nostræ mores collineare debemus omnes. His quatuor locis responsio absoluetur, sic vt singulorum locorum tractationi sua diuinarū quoque scripturarum interponantur statumina.

S E R M O
S E C V N D V S.

T quidem quàm res sit varijs & magnis plena periculis, nox harum nobis non sufficeret vesperiarū, si scopulos illos omnes, si scyllas, atque charybdes, quæ in illiusmodi occurrūt cohabitatione, oratione *In regul.* pertractare vellemus. Periculose aspiciatur, clamat s. Aug. quod cōcupiscere nō licet: